

UCHWAŁA

Dnia 10 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Bartczak

w sprawie z powództwa R. D.
przeciwko Gminie K.
o zapłatę,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 10 lipca 2015 r.
zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Okręgowy w K.
postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2015 r.,

"Czy, będące realizacją umownego prawa odstąpienia, odstąpienie przez wykonawcę, od zawartej z podwykonawcą umowy o roboty budowlane, na którą inwestor wyraził zgodę, powoduje ustanie, wskazanej w art. 647¹ § 5 k.c., solidarnej z wykonawcą odpowiedzialności inwestora za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę, czy też takie odstąpienie pozostaje bez wpływu na istnienie tej odpowiedzialności?"

podjął uchwałę:

W razie odstąpienia przez wykonawcę od umowy o roboty budowlane, zawartej z podwykonawcą, inwestor nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 647¹ § 5 k.c.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 23 grudnia 2014 r. zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 53.320,55 zł, wraz z należnościami ubocznymi. Ustalił, że powódka była podwykonawcą robót budowlanych na podstawie umowy zawartej z generalnym wykonawcą Przedsiębiorstwem Budownictwa Przemysłowego „W.” S.A., na której zawarcie strona pozwana, jako inwestor, wyraziła zgodę.

Sąd Rejonowy uznał, że w tej sytuacji strona pozwana ponosiła odpowiedzialność wobec powódki na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. i była zobowiązana do zapłaty wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez powódkę solidarnie z generalnym wykonawcą. Dla istnienia tego zobowiązania nie miało znaczenia wykonanie przez generalnego wykonawcę robót budowlanych umownego prawa odstąpienia od umów zawartych z powódką i inwestorem, gdyż jakakolwiek modyfikacja ustawowych zasad odpowiedzialności inwestora wobec podwykonawcy została ustawowo wyłączona, na co wskazuje brzmienie art. 647¹ § 6 k.c.

Sąd Okręgowy w K., rozpoznając apelację strony pozwanej, powziął wątpliwość, jaki jest skutek odstąpienia przez wykonawcę robót budowlanych od umowy z podwykonawcą dla istnienia solidarnej odpowiedzialności inwestora i wykonawcy za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę i zagadnienie to przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Podkreślił, że prócz stanowiska przyjętego w zaskarżonym wyroku przez Sąd Rejonowy, możliwe jest również stanowisko, że warunkiem odpowiedzialności inwestora na podstawie at. 647¹ § 5 k.c. jest istnienie zobowiązania wykonawcy wobec podwykonawcy. Jest to bowiem odpowiedzialność o charakterze szczególnym i przepisy jej dotyczące nie mogą być interpretowane w sposób rozszerzający. Na ich podstawie inwestor jest zobowiązany wyłącznie do zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcy w oparciu o zawartą umowę, a odstąpienie generalnego wykonawcy od umowy z podwykonawcą prowadzi do zmiany podstawy rozliczeń stron umowy, stosownie do regulacji zawartej w art. 395 § 2 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie ulega wątpliwości, że powódka w pozwie dochodziła od strony pozwanej, jako inwestora, zapłaty za roboty budowlane wykonane na podstawie umowy zawartej z generalnym wykonawcą, który odstąpił od tej umowy. Wobec zgody inwestora na zawarcie umowy między powódką i generalnym wykonawcą powstała jego odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy, solidarna z odpowiedzialnością wykonawcy robót budowlanych. W doktrynie i judykaturze przyjmuje się, że jest to odpowiedzialność typu gwarancyjnego za dług cudzy. Sąd Okręgowy wskazał zasadnie, że art. 647¹ § 5 k.c. jest zatem przepisem o charakterze szczególnym, co wymaga jego ścisłej wykładni. Statuuje on solidarną odpowiedzialność inwestora z odpowiedzialnością wykonawcy - wobec podwykonawcy - określając wyraźnie jej zakres. Ogranicza ją do odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Należy zatem przyjąć, że inwestor jest zobowiązany wyłącznie do zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcy, rozumianego jako jego należność główna, istniejąca na podstawie umowy zawartej z wykonawcą robót budowlanych. Takie stanowisko było już prezentowane w judykaturze (zob. wyrok SN z dnia 5 września 2012 r., IV CSK 91/12).

Na gruncie art. 647¹ § 5 k.c. odpowiedzialność inwestora jest powiązana z odpowiedzialnością wykonawcy za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy robót budowlanych, a jej podstawą jest umowa łącząca wykonawcę i podwykonawcę. W doktrynie dominuje stanowisko, że wykonanie umownego prawa odstąpienia powoduje, że umowa, w której to uprawnienie zastrzeżono, wygasa ze skutkiem wstecznym (*ex tunc*). To stanowisko jest także akceptowane w judykaturze.

Odstąpienie przez wykonawcę robót budowlanych od umowy z podwykonawcą powoduje zatem, także w przypadku realizacji umownego prawa odstąpienia, wygaśnięcie tej umowy ze skutkiem wstecznym, co prowadzi także do wygaśnięcia odpowiedzialności inwestora na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. Jak już bowiem wyżej wskazano dotyczy ona wyłącznie odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych i nie obejmuje obowiązku zapłaty innych należności przysługujących podwykonawcy wobec wykonawcy robót budowlanych. Skuteczne odstąpienie przez wykonawcę robót budowlanych

(generalnego wykonawcę) od umowy z podwykonawcą prowadzi zaś do zmiany podstawy rozliczeń stron i podwykonawca traci roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane. Na skutek odstąpienia przez wykonawcę robót budowlanych od umowy z podwykonawcą powstają inne zobowiązania pomiędzy stronami umowy, wynikające z ustawy (określone w art. 395 § 2 k.c.). Natomiast cudzy dług, za który inwestor ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 647¹ § 5 k.c., w takiej sytuacji nie istnieje.

Z tych względów orzeczono jak w treści uchwały.